

Сценарій «Культура аутизму»

Частина 2. Аутизм 411.

Ми відносимся до аутизму як способу життя або культури в якому ми створюємо ефективні методи успішної взаємодії з людьми з синдромом аутизму. Коли аутизм сприймається як культура, ми стаємо міжкультурними інтерпретаторами. Наша робота в певному сенсі — перевести світ на аутизм. У той же час ми навчаємо людей з аутизмом якомога більше про звичайну нейротипову культуру.

Давайте продивимось ролик із популярного телешоу «Хороший лікар». Хоча шоу звичайно перебільшує реальні факти, це відео показує, як нейротипова культура може бути незрозуміла для людини з РСА. У цьому відео людина з РСА розмовляє зі своїми колегами про своє перше побачення.

Кліп «Хороший лікар».

Коли справа доходить до пояснення нейротипового світу для людей з РСА, ми починаємо з соціальної взаємодії. Нашому студенту з синдромом аутизму може бути важко зрозуміти неписані соціальні правила, такі як мова тіла, як стояти в черзі, тощо. Наше завдання — навчити їх цим правилам.

Теорія розуму – це здатність мислити та умовно ставити себе на місце іншої людини. Для наших учнів це важко зробити. Ось відео соціального експерименту з Еллою, нейротиповою 6-річною дівчинкою, та відео з Глен, одного із наших учасників у Have Dreams, який проводить той самий експеримент.

Відео Теорія розуму «Емендемс та маркери».

Отже, ви бачите різницю? Як тільки Елла дізналася, що в коробці M&M є макарони, вона жартуючи обдурила свою сестру. У порівнянні з Гленом, коли той побачив маркери в коробці із родзинками, він просто припустив, що всі інші також це знають.

Якщо говорити про поєднану увагу, Темпл Грандін слушно зауважила: «Ти хочеш, щоб я дивилася чи слухала тебе, бо я не можу робити і те, і інше». Даний вислів характеризує як працює увага у людей з синдромом аутизму. Часом їм важко встановити зоровий контакт з тим, хто з ними вітається. Хоча вони можуть відповісти на привітання, в той же час не дивлячись на співрозмовника. Зоровий контакт для нас — це мова тіла, яка говорить нам, що ця людина слухає нас або звертає на нас увагу. Це не завжди стосується людей з аутизмом. Просто тому, що вони не дивляться на вас, поки ви розмовляєте, це не означає, що вони вас не слухають. Вони по своєму сприймають та реагують на інформацію.

Соціальна взаємодія — це взаємодія між двома або більше людьми. Це може бути гра чи розмова. Для людей з РСА соціальна взаємодія не завжди легко вдається. Це те, чого їх навчають і над чим їм доводиться працювати. У наступному прикладі ви побачите, як Джорджія грається зі своїми ляльками. Я запропонувала їй нову ляльку і давайте подивимось на її відповідь.

Відео Соціальна взаємодія « Джорджія з ляльками і Джейсон з машинкою»

Що зробила Джорджія першим, що характеризує її соціальну взаємодію? Можливо, ви не могли її добре почути, але вона відразу ж хотіла піти й показати сестрі свій новий подарунок. Вона також задавала питання про те, як відкрити пакунок, і зверталася за допомогою. Коли пакунок відкрили, вона почала гратися з ляльками і вирішила залучити до гри сестру. В ляльки яку їй подарували були тенісні ракетки, тому дівчатка грали в теніс ляльками.

Тепер погляньмо на Джейсона. Ви мабуть помітили, як він розмовляв і щось коментував, коли йому дали іграшкову машинку. Однак його коментарі не спрямовані ні на кого, це скоріше просто думки вголос. Частково це було функціональне спілкування, але без зворотної взаємодії. Дехто може зауважити, що у хлопчика була лише одна машинка з якою можна було гратися. Але уявіть, що могла б зробити Джорджія чи інша нейротипова дитина, якби їй дали машинку. Можливо, вона влаштувала на підлозі іподром або поставила блоки, щоб спробувати їх збивати. Можливо, вона навіть запропонувала комусь іншому гратись машинкою по-черзі. Ми не побачили соціальних навичок Джейсона або його прагнення взаємодіяти з іншими, що характерно типовим дітям.

Коли ми говоримо про спілкування, люди з РСА, як правило, мають конкретне або базове розуміння мови. Спілкування може бути без сенсу, і іноді люди з синдромом аутизму не можуть інтерпретувати значення. Наприклад, якщо хтось використовує ідіому «пора лягати в сіно», тобто пора лягати спати, людина із РСА може інтерпретувати цю ідіому в буквальному значенні.

У деяких людей з РСА також може бути присутня ехолалія. Це коли людина говорить щось, що не має відношення до контексту ситуації, наприклад, декламує фрагменти телешоу під час прогулянки по класу або повторює кілька останніх слів, які ви йому сказали. Це також може бути запозичена мова, наприклад у класі є учень який декламує уривок із фільму або Youtube відео, що можливо відповідає контексту, однак не є власним вираженням.

Дивлячись на поведінку людини з РСА, ми часто спираємось на спілкування. Поведінка, як правило, залежить від попередніх чинників які впливають на її формування. Властивою поведінкою людині з РСА - є опір новим змінам і небажання робити щось нове. Нашим учням важко переходить до іншого виду діяльності або змінювати місце знаходження. Також вони можуть надміру дотримуватись певних правил які завчили, і як «поліцейські», будуть переконуватися, що всі інші також їх дотримуються. Вони потребують точного дотримання встановлених ритуалів, розпорядку дня, що в деякій мірі допомагає їм заспокоїтись. Також

люди з РСА можуть мати дуже вузькі інтереси та обмежене коло уподобань, що ускладнює їх зацікавлення чим-небудь іншим.

У людей з синдромом аутизму можуть бути відсутні навички уявної гри. Як правило, вони викладають іграшки в рядочок замість того щоб гратись ними структуровано. Їм важко імітувати гральні дії через низький рівень уваги у взаємодії з іншими.

Сенсорні вираження зараз є актуальною темою не тільки в аутичному співтоваристві, але й у загально-освітньому середовищі. Ми завжди шукаємо шляхи допомоги нашим учням із гіперчутливістю всіх п'яти органів чуттів. Наприклад, ви можливо помітили фільтри синього світла на люмінесцентних лампах у класних кімнатах, які допомагають знизити частину яскравості світла для учнів. Інколи людям з РСА не подобається носити джинси чи одяг із бирками, через високу чутливість до дотику. Вони надміру зосереджуються на подразнику, і як результат не в змозі сприймати іншу інформацію, наприклад коли хтось до них говорить. Пам'ятайте, що люди з РСА набагато сильніше відчувають та сприймають навколишній світ.

Також зустрічається гіпо-сенсорність, занижені відчуття. Це означає, що інколи людина з РСА може насправді нічого не бачити, відчувати чи чути. Вона шукає допоміжної стимуляції. Наприклад, можуть безперервно махати руками або розгойдуватися вперед-назад, видавати дивні звуки. Низький зір може призвести до важкості віднаходити предмети. Часто люди з поганим зором можуть ходити довкола якогось предмету або водити по контурах предмета пальцями, щоб розпізнати його. Трапляється також, що хтось із гіпотактильністю не відчуватиме болю чи температури. Наприклад купатись у дуже гарячій воді і навіть не знати про це.

Щодо методів навчання людей зі РСА, потрібно враховувати кілька речей. Замість того, щоб говорити про низьку чи високу функціональність, краще розпізнавати учня за конкретним або абстрактним мисленням. Для учнів з конкретним типом мислення, добре пропонувати базові ігри з сортування, зіставлення. Учні з абстрактним мисленням можуть виконувати шкільний матеріал з додатковою допомогою. Наші учні можуть занадто зосереджуватися на деталях, і не бачити загальної картини. Наприкінці цієї лекції, ви проглянете відео розмови Тоні і Сью. Одна з речей, яку помічає Тоні — це те, що у Сью синець на руці, і він запитує, як саме в неї він з'явився. Сью відповідає, що в лікаря. Тоні дуже спантеличений. Він знає, що лікарі допомагають почуватись краще, і він не може зрозуміти як так сталося. Тоні бачить лише одну деталь і не чує усю історію про те, як Сью отримала синець.

Людам з РАС інколи важко виконувати доручення та бути організованими. Вони не можуть узагальнювати набуті навички в іншому виді діяльності. Висока тривожність впливає на розсіяність та відволікання.

Ось Пег і Тині знову розповідають про життя з вдома дітьми із спектром аутизму та про деякі повсякденні проблеми, з якими вони стикаються.

Відео Пег і Тіні «Сімейні Труднощі».

Тіні говорив про труднощі відносин їхнього старшого сина Джейка, який є нейротиповим, і його стосунки з братами.